

XXII. Puhtaanapitolaitos.

Helsingin kaupungin puhtaanapitolaitoksen kertomus vuodelta 1921 oli seuraavansisältöinen:

Puhtaanapitohallituksen puheenjohtajana toimi insinööri B. Huber huhtikuun 13 p:ään saakka, jolloin hän paikkakunnalta poismuuton johdosta erosi ja hänen sijaansa valittiin insinööri A. Niiranen sekä varapuheenjohtajana taloudenhoitaja H. Moisio. Muina jäseninä olivat talonomistaja J. Th. Isotupa, toimittaja A. Aalto sekä puhtaanapitolaitoksen johtaja J. Sjöholm. Sihteerinä toimi varatuomari W. Becker.

Hallitus on vuoden varrella kokoontunut 26 kertaa sekä kahdesti tarkastanut työmaat. Kokouksissa on käsitelty 239 kysymystä, ja lähetetty 101 kirjelmää.

Vuoden varrella käsitellyistä huomattavammista kysymyksistä mainittakoon laitoksen keskitykseen suuressa määrin vaikuttava tonttikysymys, mutta hallitus ei ole vuoden varrella kaupunginvaltuustolta saanut lopullista vastausta ehdotukseensa; niinkään on käsitelty kysymystä monopoli-oikeudesta ja puhtaanapitolaitoksen ohjesääntöehdotusta; kuitenkin ei mitään ratkaisevaa päätöstä ole tehty.

Työ on, kuten aikaisemminkin, ollut jaettuna kahdelle osastolle, joista toinen on hoitanut katujen puhtaanapidon ja toinen makkien tai talojen puhtaanapidon. Henkilökuntaan on vuoden varrella kuulunut 1 johtaja, 1 tarkastaja, 1 varastonhoitaja ja 4 konttoriapulaista. Työnjohtajia oli 18 ja työläisiä keskimäärin 360.

Puhtaanapitolaitoksen konttorista on, paitsi kameraalista kirjanpitoa, annettu 5,952 laskua suoritetuista töistä, kirjekirjan mukaan lähetetty 702 kirjelmää sekä pidetty asetustenmukaista tilastoa laitoksen työntekijöistä.

Tilivirastona on toiminut rakennuskonttorin tilivirasto ja kassavirastona rahatoimikonttori.

Katujen puhtaanapito-osasto piti vuoden alussa puhtaana 837,867 m² katua, 294,830 m² toreja ja avonaisia paikkoja, 126,326 m² rantasiltoja, 212,983 m² viertoteitä ja teitä sekä satamia ja jäitä. Katujen kunnossapito näillä aloilla on kunnan velvollisuutena. Lisäksi pidettiin sopimuksen mukaan puhtaina 21,290 m² kirkoille kuuluvia katuosia, 35,984 m² yhdeksällekymmenelle VI kaupunginosan yksityiselle talonomistajalle kuuluvia katuosia, 15,390 m² kuudellekolmatta Kaivopuiston huvilalle kuuluvia katuosia sekä 118,813 m² sadalleviidellekymmenelle yksityiselle, muissa osissa kaupunkia asuvalle talonomistajalle kuuluvia katuosia. Vuoden varrella on tulut lisäksi uudestaan tasoitettuja katuosia, joiden kunnossapito on kunnan velvollisuutena, 19,200 m² Töölössä ja Kalliassa, 33,000 m² Käpylässä, 6,830

m² Toukolassa sekä 21,250 m² yksityisille talonomistajille kuuluvia katuosia, joiden puhtaanapidosta on tehty välikirja.

Laskua vastaan on niinkään suoritettu tilapäistöitä, niinkuin lumen sulatusta ja ajoa, kastelua y. m.

Katujen puhtaanapitotyötä on toimitettu viidellä alueella, ja on valvojina toiminut 10 työnjohtajaa, joilla on ollut käytettävänään keskimäärin 226 työläistä. Konevarusteet ovat käsittäneet 2 lakaisukonetta, 22 kasteluvaunua, 26 purgatorrattaat sekä 14 lumensulatuskonetta.

Kokonaismenot katujen puhtaanapidosta nousivat vuoden varrella 3,947,836: 02 markkaan budjettiin otetun 3,471,500 markan sijasta. Kustannuksia on ollut 2: 10 markkaa neliömetriltä vuonna 1921 1: 81 markan sijasta vuonna 1920.

Alimmat tuntipalkat ovat vuoden varrella vaihdelleet 5: 80—4: 80 markkaan miehille ja 5: 20—4: 20 markkaan naisille. Korkein palkka maksettiin loka-joulukuulla, sekä alin palkka huhtikuulla.

Keskipalkkaa vuonna 1921 oli miehillä 5: 30 ja naisilla 4: 70 markkaa, sen sijaan että vastaavat määrät vuonna 1920 olivat 4: 15 miehillä ja 3: 45 markkaa naisilla. Keskityöpalkat ovat siis vuoden varrella lisääntyneet yli 25 %:lla:

Kun työ on sen laatuista, ettei sitä terveydellistä haittaa aikaansaamatta voi supistaa, täytyy puhtaanapitolaitoksen katujen puhtaanapitotyötä pitää kohtalaisen hyvänä, kustannukset kun neliometriä puhtaanapidettyä alaa kohti ovat kohonneet ainoastaan 29 pennillä eli noin 15 %:lla.

Kaupungin katujen ja viertoteiden kastelu tomun sitomiseksi ei ole ollut tyydyttävä, syystä ettei määrärahoja kasteluautojen ostoon myönnetty. Kuitenkin on tehokkaampaa työtapaa ja ylitöitä käyttämällä vuoden varrella levitetty 42,467 m³ vettä 34,377 m³:n sijasta vuonna 1920. Tästä oli työ-kustannuksia 191,322: 18 markkaa eli noin 11 penniä katu- tai viertotiealan neliometriä kohti.

Katujen puhtaanapidon yhteydessä on myös toimitettu venesatamain ja jäiden puhtaanapito, ja on tästä ollut kustannuksia 47,852: 45 markkaa.

Tulot katujen puhtaanapitotyöstä eivät vastanneet menoja, kun Helsingin kaupungin meno- ja tulosäännössä ei ole vastaavia tuloeria kunnalle kuuluvain katujen, yleisten paikkain, viertoteiden, teiden, rantasiltojen, satamain ja tavaravajain puhtaanapidosta, ei myöskään tuloerää katujen kastelusta tomun sitomiseksi, minkätähden kannattavaisuus näyttää huonolta. Jos kuitenkin verrataan tuloja yksityisten talonomistajain katuosain, 140,063.5 m²:n alan puhtaanapidosta, josta tilinpäätöksen mukaan oli tuloja 442,242: 96 markkaa eli 3: 15 markkaa m²:ltä menojen ollessa 2:10 markkaa m²:ltä, joten voitto oli 147,066: 68 markkaa, osoittaa katujen puhtaanapitotoiminta ilahduttavaa tulosta.

Muut katujen puhtaanapitotulot on veloitettu kirjaanpantujen kustannusten mukaan ja ovat 99,239: 30 markkaa korvausta eräisiin kaupungin omistamiin taloihin kuuluvista katuosista, 93,175: 45 markkaa VI kaupunginosan yksityisiltä talonomistajilta, 28,381: 83 It. Kaivopuiston talonomistajilta sekä 20,794 markkaa puhtaanapitolaitokseen kuuluvain ajomiesten hevosten kengityksestä. Yhteensä oli tuloja katujen puhtaanapidosta 683,833: 54 markkaa.

Talojen puhtaanapito. Sen johdosta että terveydenhoitojärjestyksessä vahvistettua rikkain lajittelumenettelyä on tarkemmin noudatettu, eivät yksityiset puhtaanapitäjät ole asetustenmukaisesti voineet suorittaa puh-

taanapitotyötä; niinpä on muiden muassa suurin kilpailija, aktiebolaget Agraria osakeyhtiö luovuttanut hoitamaisa talojen puhtaanapidon puhtaanapitolaitokselle.

Vuoden varrella on laitos kuljettanut pois jätteet 27 kaupungille kuuluvasta talosta, kansakouluista, kirjastoista, kauppahalleista ja 1,247 yksityishenkilölle ja yhtiölle kuuluvasta talosta sekä sitä paitsi toimittanut tyhjenneiksi noin 1,000 hajoituskaivoa. Näissä töissä on toiminut 7 työnjohtajaa sekä 130 työläistä.

Paitsi näitä töitä ovat laitoksen työpajat korjanneet laitokselle kuuluvia ajoneuvoja, rikkalaatikkoja, levysankoja ja kansia, valmistaneet 2 kaivontyhjennysrattaat, osittain ostaneet ja valmistaneet 1,100 uutta astiaa ja 800 kantta sekä korjanneet jätteiden pois kuljettamisessa tarpeelliset Suomen Valtionrautateiden omistamat rautatievaunut.

Tuntipalkka näissä töissä on ollut likimain sama kuin katujen puhtaanapitotyössä.

Kustannuksia käymäläin puhtaanapidosta on ollut 3,157,125:01 markkaa budjettiin otetun 3,325,600 markan sijasta, minkätähden talojen puhtaanapitotyön tulosta vuonna 1921 täytyy pitää hyvänä.

Huomattavan huonon tuloksen on kuitenkin antanut sianruuan keruu, lajittelu ja myynti, joka osoittaa vajausta lasketuissa tuloissa 65,614 markkaa. Yksityisten talonmistajain maksuissa esiintyy niinkään vajausta 1,084,552:75 markkaa. Muut tulotilit ovat kuitenkin antaneet vähäisen ylijäämän, kaikkiaan 122,245:55 markkaa. Talojen puhtaanapidosta on ollut tuloja kaikkiaan 1,745,808:35 markkaa.

Huomattava kustannus on kaupungilla ollut hevostensa elatuksesta, jotka edelleen ovat sijoitettuina kolmeen yksityisten talonmistajain talliin eri osissa kaupunkia. Tämä epäkohta on itsestään selvä. Kirjelmässä kaupunginvaltuustolle onkin hallitus huomauttanut tästä seikasta ja esittänyt oman tallin rakennuttamista laitoksen hevosille. Kuitenkaan ei toistaiseksi ole minkäänlaista parannusta tässä kohden saatu aikaan.

Inventtausta toimitettaessa tammikuun 1 p:nä 1921 havaittiin olevan ylijäämärehuja vuodelta 1920, nimittäin 2,332 kg. heiniä ja 2,402 kg. kauroja. Vuoden varrella on tilattu 173,340 kg. heiniä ja 64,211 kg. kauroja.

Vuoden alussa oli puhtaanapitolaitoksella 48 hevosta, joista vuoden varrella 2 hevosta on lopetettu ikäkuluina ja 1 myyty kaupungin maatilalautakunnalle. Hevosten hoitoa varten on 47 eri kertaa käytetty lääkäreitä, ja hevoset ovat eri tautien tähden seisseet tallissa kaikkiaan 408 vuorokautta. Lääkkeistä ja sairastarvikkeista oli vuoden päättyessä kuluja 1,747:40 markkaa.

Kaupunginvaltuusto velvoitti ¹⁾ puhtaanapitolaitoksen tammikuun 1 p:stä 1921 hoitamaan rankkurin tehtävät. Vuoden varrella onkin laitos kuljettanut lähes 600 raatoa.

Vuoden varrella arvioitaessa kaupungin puhtaanapitolaitoksen rakennuksia, konttoria, vajoja y. m. nousi loppusumma 1,975,435 markkaan.

¹⁾ Ks. 1920 vuod. kert. siv. 188.